

5. domače branje

Fjodor Mihajlovič Dostojevski:

ZLOČIN IN KAZEN

1. Kraj in čas dogajanja, družbeno okolje

Zgodba se odvija v Rusiji, natančneje v Peterburgu, mestu revščine, v času carske Rusije.

Opisuje nesrečno življenje Razkolnikovega, ki zavrlo zblojenih sanj in prepričanj, da je nadčlovek, kruto umori staro oderuhinjo Aljono Ivanovno, nenamerno pa tudi njeno mlajšo sestro Lizaveto. Že njegovo ime simbolično nakazuje na razkol v junakovi duševnosti.

Razkolnikov se poskuša odkupiti za svoje grehe, a mu to ne uspeva najbolje. Zaradi slabe vesti ima hude nočne more, prav tako doživlja razne privide ter blodnje. Zboli in zabrede v globoko moralno krizo. Težko loči utvare od resničnosti in zlahka se zgubi v svojih početjih. Uteho si poišče pri Sonji, nekdanji prostitutki, (vest in dušo bi si rada 'očistila' tudi sama), ki mu svetuje, naj prizna, da je morilec in si tako olajša vest. Na sodišču se izda za zločinca in je obsojen na prisilno delo v Sibiriji.

2. Oznaka Razkolnikovega

Potrpežljiv študent, ki se je odvrnil od ljudi je duševno razklan med moralo in razumom. Vrhame, da obstaja nadčloveška rasa, za katero ne veljajo splošna pravila. Zaradi njegove nedelavnosti, lenobe in nejevolje sodi v reven sloj takratne družbe. Njegova spretnost in zvitost mu omogočita, da uspešno umori Ivanovo.

Kljub njegovi človekoljubnosti in rahločutju je v nekaterih primerih zelo nesramen in hitre jeze. Porfirij Petrovič ga je opisal za drznega, ošabnega in resnega človeka, vendar je v njegovih dejanjih in načinu izražanja lahko občutiti tudi veliko mero ponosa, zavedanje o lastnem družbenem položaju ter častihlepnosti.

3. Utemelji psihološki realizem v pripovedi

Dostojevski je za glavno osebo izbral junaka, ki že s svojim imenom nakazuje na njegovo duševno razdvojenost, pri kateri natančno popisuje notranja doživljanja, misli ter občutja junaka. Opis dogodkov ter junakovih misli ni stvaren, vendar ga avtor vedno podrobno (realistično) analizira. Skozi zgodbo se pojavlja vprašanje o obstoju veri in drugimi nenavadnimi vprašanji ter razmišljanji. Vsa ravnanja ter posledice so podrobno analizirane in razčlenjene, da avtor sproti namiguje na vprašanje o obstoju dobrega in zla, morale ter življenjskih načel. Opaziti je močno zanimanje za človekovo notranjost, med tem ko je opis zunanjega sveta ter narave bolj nepomemben.